

3. Gladoschuk OG Condiciones paedagogicae ad meliorem culturam confirmandam salutem studentium in systemate educationis physicae in superiori educatione: auctoris ref. dis. ad scientiam. gradum Cand. ped. Scientia. K., 2008. 20 p.
4. Griban GP Hodiernae iuventutis quaestiones sanitatis hodiernae. Valetudo publica: problemata et spes evolutionis: coll. mater. thesis scientifico-practica. conf. Nam ut. I.V. Gushchukata et al. Ostrog: Nat. Academiae Academiae Ostroh. 2018. S. 140-142.
5. Griban GP Problemata modernizationis de educatione physica studentium in modernis conditionibus educationis evolutionis in Ucraina. Physica educatio et lusus in Ucraina Institutis Institutis hodiernis: status, directiones et spes evolutionis. Kharkiv: FOP Ozerov GV, 2019. S. 9-14.
6. Zhidenko AO Organization of a sana of the educational environment in superior education institutions. Chernihiv: ChNPU nomine T.G. Shevchenko. 2012.
7. Ishchenko MV Valetudo humana: cultura corporis et sana vivendi ratio. Bukaev VV [ed.]. 2013. 132 p.
8. Kirichenko TG Institutio salubriter vitae studiosorum in schola paedagogica in cursu physicae educationis: dis. cand. ped. Scientia. K, 1998. 188 p.
9. Krivosheeva GL Institutio culturae sanitatis studentium universitatis: dis. Cand. ped. Scientia. Lugansk. 2001. XIX p.
10. Markov VV Fundamenta sanae vivendi et morbi praeventionis. M.: Akademiya, 2001. 320 s.
11. Griban, G., Tymoshenko, O., Arefiev, V., Sushchenko, L., Domina, Zh., Malechko, T., Zhuravlov, I., Tkachenko, P., Baldetskiy, A., Prontenko, K. (2020). The role of physical education in improving the health status of students of special medical groups. *Wiadomości Lekarskie*, 73 (3), 534-540. doi: 10.36740/WLek202003125.
12. Griban, G., Yavorska, T., Tkachenko, P., Kuvaldina, O., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Lytvynenko, A., Hresa, N., Okhrimenko, I., Ovcharuk, I., Prontenko, K. (2020). Motor activity as the basis of a healthy lifestyle of student youth. *Wiadomości Lekarskie*, 73 (6), 1199-1206. doi: 10.36740/WLek202006123.
13. Griban, G., Lyakhova, N., Tymoshenko, O., Domina, Zh., Dovgan, N., Kruk, M., Mychka, I., Tkachenko, P., Grokhova, G., Zelenenko, N., Prontenko, K. (2020). Current state of students' health and its improvement in the process of physical education. *Wiadomości Lekarskie*, 73 (7), 1438-1447. doi: 10.36740/WLek202007124.
14. Grygoriy P. Griban, Ivan M. Okhrimenko, Mykhailo S. Myroshnychenko, Oleksandr A. Tomenko, Serhii O. Matrosov, Mariia M. Rohovenko. (2022). Ecological education and its relationship with students' health. *Wiadomości Lekarskie*, Olume LXXV, issue 2, february 2022, 524-531. doi: 10.36740/WLek202202136.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).09

УДК 37.011.3 – 051

**Грибан Г. П.,**  
**доктор педагогічних наук, професор,**  
**професор кафедри фізичного виховання та спортивного вдосконалення;**  
**Житомирський державний університет імені Івана Франка;**  
**Отрошко О. В.**  
**викладач кафедри фізичного виховання**  
**Національний університет біоресурсів і природокористування України**  
**Солодовник О. В.**  
**кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медико-біологічних дисциплін;**  
**Крук А. З.**  
**старший викладач кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання і спорту**  
**Житомирський державний університет імені Івана Франка;**  
**Засік Г. В.**  
**доцент, доцент кафедри фізичного виховання**  
**Державний університет «Житомирська політехніка»**  
**Пуздимір М. І.**  
**доцент, доцент кафедри фізичного виховання**  
**Вінницький торговельно-економічний інститут**  
**Київського національного торговельно-економічного університету**  
**Гошко А. М.**  
**викладач кафедри методики викладання навчальних предметів**  
**Комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»**

#### **ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗДОБУВАЧІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ**

В статті доведено, що однією з умов досягнення мети формування професійних компетентностей учителя фізичної культури є діяльність, яка формує в учнів уявлення про здоров'я шляхом упровадження в освітній процес здоров'язбережувальних технологій. В сучасних умовах підготовка майбутніх учителів фізичної культури поступово переходить від навчально-дисциплінарної до особистісно-орієнтованої форми навчання. Це сприяє створенню передумов педагогічної творчості майбутніх вчителів та підвищенню їх конкурентоспроможності у майбутній професійній діяльності. Найбільш ефективним засобом формування професіоналізму є освіта, а високий

професіоналізм є запорукою успішності в соціально значимих видах діяльності людини. Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні учителя, його загальній культурі та педагогічному досвіді, а необхідними умовами педагогічної майстерності є гуманістична позиція педагога й професійно значимі особистісні якості. Мета статті полягає в обґрунтуванні доцільності формування професійних компетентностей у здобувачів засобами здоров'язберезувальних технологій навчання. Вивчення базових знань здобувачів з обов'язкової освітньої компоненти показало відмінність між їх самооцінкою та оцінкою викладача. Аналіз відповідей свідчить, що з 46 здобувачів 8,7 % отримали високий рівень знань, 39,1 % – середній, 32,6 % – низький, а 19,6 % – поганій. Методикою проведення уроку фізичної культури у школі володіє лише 15,2 % здобувачів на високому методичному рівні, 52,3 % – мають середній рівень володіння, 30,3 % – низький, а 2,2 % – не мають достатніх знань і навиків. Доведено, що не всі здобувачі обізнані з сучасними фізкультурно-оздоровчими технологіями на що вказало 6,5 % здобувачів та 17,4 % викладачів. Серед опитаних респондентів володіють професійними компетентностями на високому рівні 17,3 %, на середньому рівні – 50,0 %, на низькому рівні – 28,3 %, і лише 4,4 % не оволоділи професійними компетентностями вчителя фізичної культури. У цілому 95,6 % здобувачів готові до роботи у школі вчителем фізичної культури. Результати експериментальної роботи показали позитивну динаміку формування професійної компетентності (середнього та високого рівнів) завдяки використанню здоров'язберезувальних технологій навчання.

**Ключові слова:** професійні компетентності, здоров'язберезувальні технології, здобувач, вчитель фізичної культури, здоров'я.

**Gryban G., Otroshko O., Solodovnyk O., Kruk A., Zasic H., Puzdymir M., Goshko A. The formation of the students' professional competencies of physical education teacher applying health-preserving learning technologies.**

The article proves that one of the conditions for achieving the purpose of the physical education teacher professional competencies formation is the activity whuvh develops ythe idea of health introducing health-preserving technologies into the educational process. In the modern realities, the training of the future physical education teachers is gradually transferring fromeducational and disciplinary to person-centered form of learning. This helps to create the preconditions for pedagogical creativity of future teachers and to increase their competitiveness in future professional activities. The most effective means of forming professionalism is education, and high professionalism is the key to succeedin socially significant activities. Pedagogical skills are based on the high professional level of the teacher, one's behavior norms and pedagogical experience, and the necessary conditions for pedagogical skills are the teacher's humanistic position and professionally significant personal qualities.The aimof the arficle is to substantiate the expediency of the students' professional competencies formation applying health-preserving learning technologies. The study of the students' basic knowledge of the compulsory educational component showed the difference between their self-assessment and teacher's evaluation. The results analysis shows that out of 46 students, 8.7 % of the students received a high level of knowledge, 39.1 % - medium, 32.6% - low, and 19.6 % - poor. Only 15.2 % ofstudents know the methodology of conducting a physical education class at school atthehigh methodological level, 52.3 % have an average level of proficiency, 30.3 % have a low level of proficiency, and 2.2 % dono tha vesufficient know ledge and skills. It has been proved that not all the students are familiar with modern physical culture and health-improving technologies, as indicated by 6.5 of students and 17.4 % of teachers. Among the surveyed respondents, 17.3 % have high professional competencies, 50.0 % have professional competencies developed at the middle level, 28.3 % - at the low level, and only 4.4 % have not mastered the professional competencies of a physical education teacher. In general, 95.6 % of students are ready to work as a physical education teacher at school. The results of the experimental works howed the positive dynamics of the formation of professional competence (at the meddle an dhigh levels) throughtheuse of health-preserving learningte chnologies.

**Key words:** professiknal competencies, health-preserving technologies, student, physical education teacher, health.

**Постановка проблеми.** Наразі освіта України перебуває у досить складних умовах, пов'язаних з епідемією Ковід-19 та широкомасштабною війною Росії з Україною. В той же час на вчителів покладаються особливі надії, пов'язані з усуненням причин, що породжують глобальні проблеми сучасності, однією з яких є «збереження людини як біосоціальної структури». Однією з умов досягнення цієї мети є діяльність учителя фізичної культури, який не тільки формує в учнів уявлення про здоров'я, його роль у житті людини, а й створює, впроваджує в педагогічну практику здоров'язберезувальні освітні технології. Здоров'я за своєю суттю має бути найпершою потребою людини, але задоволення цієї потреби, доведення її до оптимального результату має складний, часто суперечливий, опосередкований характер і не завжди приводить до бажаного результату. Ця ситуація обумовлена також низкою обставин, перш за все тим, що у багатьох учнів ще недостатньо сформована мотивація на здоров'я та здоровий спосіб життя [10, с. 89].

**Аналіз літературних джерел.** Модернізація вітчизняної системи освіти вимагає пошуку додаткових власних можливостей адаптації системи вищої професійної освіти до сучасних вимог життя, до здорового способу життя. У документах Всесвітньої організації охорони здоров'я зміцнення здоров'я дітей та молоді, формування здорового способу життя, боротьба зі шкідливими звичками висунуті як завдання першочергової важливості для розвитку суспільства і особистості. Проблеми здоров'я здобувачів актуалізуються в умовах несприятливих соціальних, екологічних і економічних чинників. Як спосіб вирішення цієї проблеми є ідея створення, обґрунтування і реалізації методики формування професійних компетентностей у здобувачів факультетів фізичного виховання і спорту.

Систематичні заняття фізичними вправами формують необхідні професійні навички, оптимізують рухову та психічну підготовку здобувачів до праці, поліпшують працездатність, сприяють адаптації організму до умов професійної діяльності. Окремі аспекти фізичного виховання як педагогічного процесу, спрямованого на формування здорового, фізично досконалого, соціально-активного й морально-стійкого покоління, вивчали: В.Г. Ареф'єв [1], Г.П. Грибан [5], Л.Ю.

Дудорова [6], С.І. Присяжнюк [11] та ін.

В останній час підготовка майбутніх учителів фізичної культури поступово переходить від навчально-дисциплінарної до особистісно-орієнтованої форми навчання, що сприяє створенню передумов педагогічної творчості майбутніх вчителів та підвищенню їх конкурентоспроможності у майбутній професійній діяльності. «Професійна підготовка» визначається як сукупність спеціальних знань, умінь та навичок, що дозволяють виконувати роботу у визначеній галузі діяльності [2]. Найбільш ефективним шляхом формування професіоналізму є освіта, а високий професіоналізм є запорукою успішності в соціально значимих видах діяльності людини. При цьому професіоналізм визнається одним з показників цивілізованості суспільства. Професіоналізм припускає глибокі знання в конкретній діяльності, нестандартне володіння вміннями, стійку мотиваційну спрямованість на досягнення високого результату, достатнє здоров'я, розвиток необхідних здатностей тощо [2, 5].

На думку С.У. Гончаренко, критеріями педагогічної майстерності вчителя виступають такі ознаки його діяльності: гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість, оригінальність. Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді, а необхідними умовами педагогічної майстерності є гуманістична позиція педагога й професійно значимі особистісні якості [4, с. 251].

Н.В. Химера зазначає, що головною ознакою педагогічної майстерності є високий показник розвитку вмінь навчати дітей, безпомилково знаходити і розвивати в них задатки і нахили, формувати позитивні риси характеру [12, с. 18]. В той же час Л. І. Іванова зазначає, що сучасна освіта вимагає фахівців, які не тільки мають професію, а професіоналів, що: повно уявляють наукову картину своєї професійної діяльності, усвідомлюють свою соціальну відповідальність, постійно дбають про своє особистісне і професійне зростання, вміють досягти нових педагогічних цілей; мають високий рівень особистої фізичної культури та сприяють їй набуттю школярами шляхом не просто передачі знань, а передовсім навчають учнів користуватися ними; володіють методикою формування педагогічно доцільних відносин з дітьми і колегами, знають прийоми педагогічної взаємодії з батьками учнів; уміють працювати в умовах вибору педагогічної позиції, технології, підручників, змісту, форм навчання тощо [7, с. 39].

Процес становлення здобувача як фахівця складається із декількох етапів: усвідомлення соціальної значущості праці педагога, сприйняття вимог педагогічної професії, свідоме пред'явлення цих вимог до себе, самовиховання необхідних властивостей і якостей, які моделюють особистість вчителя, реалізація настанов на творче оволодіння обраною професією. Ці етапи професійного становлення майбутнього вчителя складають основу професійно-педагогічного виховання у закладі вищої освіти [9, с. 37]. У роботі вчителя фізичної культури виділяються наступні види діяльності, об'єктом якої є учні: виховання інтересу до фізичної культури й спорту, орієнтація їх на спортивні секції й дитячі спортивні школи, діагностика навчання, профпридатності, вихованості й фізичного розвитку; здійснення професійно-освітнього процесу [3, с. 9].

Проблема дослідження теоретико-методичних засад навчання студентів засобами здоров'язбережувальних технологій на сучасному етапі розвитку психолого-педагогічної науки має важливе наукове, освітнє і суспільне значення. Більшість вчених визначають використання здоров'язбережувальних технологій як головний напрям вирішення проблем збереження та зміцнення здоров'я молоді у сучасних умовах освітнього простору. Здоров'язбережувальні технології містять у своєму змісті поняття «охорона здоров'я», «зміцнення здоров'я», «збереження здоров'я», що знайшло відбиття в кодифікованих дефініціях: «збережувальні», як такі, що не витрачені даремно, без зайвої необхідності; як результат дії педагогічних чинників на суб'єктів освітньо-виховного процесу; як цілеспрямований вплив педагогічних заходів на підвищення одночасно рівня здоров'я здобувачів [8].

Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у процесі навчання потребує подальшого дослідження як у теоретичному, так і в практичному аспектах, зокрема має бути спрямована на використання здоров'язбережувальних технологій навчання здобувачів.

**Мета статті** полягає в обґрунтуванні доцільності формування професійних компетентностей у здобувачів – майбутніх учителів фізичної культури з використанням здоров'язбережувальних технологій навчання.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Пошук шляхів удосконалення підготовки учителів фізичної культури – стратегічно важливе завдання сучасної педагогічної науки та практики. Відповідно зміст професійної підготовки майбутніх учителів повинен бути зорієнтований на озброєння теоретичними знаннями й практичними вміннями щодо використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.

У ході педагогічного експерименту нами враховувалися *педагогічні умови*, що забезпечують сформовану готовність здобувачів – майбутніх учителів, до самовдосконалення в процесі індивідуалізації професійної підготовки:

- забезпечення самореалізації суб'єктів педагогічного процесу шляхом розкриття особистісного потенціалу майбутнього вчителя через розвиток цілеспрямованої активності, яка передбачає вольові зусилля, пов'язані з подоланням бар'єрів самоосвіти й самовиховання;

- подолання перешкод навчання, самоосвіти й самовиховання через створення індивідуалізованого освітнього середовища здобувачів з урахуванням їх психологічних особливостей у процесі аудиторної й позааудиторної діяльності, налагодження діалогу, стимулювання до самоуправління;

- наявність тривалого та інтенсивного професійного спілкування викладача зі здобувачами в межах консультативної підтримки та ознайомлення з найбільш ефективними напрямками професійної освіти;

- культивування установок на побудову індивідуальних професійних траєкторій як базису процесів самовдосконалення, самовиховання та саморозвитку.

Критеріями готовності до здоров'язбережувальної діяльності, як важливого елемента професійної підготовки

здобувачів факультету фізичного виховання, виступають: 1) потреба в збереженні і зміцненні здоров'я, використанні здоров'язбережувальних технологій; 2) рівень сформованості здібностей щодо формування потреби у збереженні здоров'я, створенні технологій здоров'язбереження; 3) власна здоров'язбережувальна діяльність (самоосвіта, самовиховання, самоорганізація); 4) рівень сформованості психофізіологічних і фізичних якостей; 5) оволодіння компетентностями, необхідними для формування всіх складових здоров'я. Тому освітньо-виховний процес на факультеті фізичного виховання і спорту має бути орієнтованим на формування та виховання здобувача як суб'єкта власної фізичної культури. В цій ситуації здобувач реалізує свободу вибору, своєрідність свого освітнього шляху, в результаті якого набуває свою культурну ідентичність. Вивчення базових знань здобувачів з обов'язкової освітньої компоненти свідчить, що 8,7 % здобувачів отримали високий рівень знань, 39,1 % – середній, 32,6 % – низький, а 19,6 % – поганий (табл. 1). У цілому 80,4 % здобувачів володіють основними базовими знаннями з професійно орієнтованих дисциплін, які формують професійну компетентність вчителя фізичної культури. В той же час 19,6 % здобувачів необхідно звернути увагу на краще вивчення фахових дисциплін.

Таблиця 1

Рівень володіння здобувачами базовими знаннями з обов'язкової освітньої компоненти (n=46, %)

Рівень володіння	Самооцінка		Оцінка викладача		Різниця в %
	Кількість здобувачів	%	Кількість здобувачів	%	
Високий	9	19,6	4	8,7	10,9
Середній	21	45,7	18	39,1	6,6
Низький	14	30,3	15	32,6	2,3
Поганий	2	4,4	9	19,6	15,2

Аналіз результатів дослідження дає підстави стверджувати, що методикою проведення уроку фізичної культури у школі 15,2 % здобувачів володіють на високому методичному рівні, 52,3 % – мають середній рівень володіння, 30,3 % – низький, а 2,2 % – не володіють достатніми знаннями, уміннями і навиками (табл. 2). Отже, переважна кількість здобувачів, а саме 97,8 %, володіють методикою проведення уроку з фізичної культури.

Таблиця 2

Рівень володіння здобувачами методикою проведення уроку фізичної культури у школі (n=46, %)

Рівень володіння	Самооцінка		Оцінка викладача		Різниця в %
	Кількість здобувачів	%	Кількість здобувачів	%	
Високий	6	13,0	7	15,2	2,2
Середній	27	58,7	24	52,3	6,4
Низький	13	28,3	14	30,3	2,0
Поганий	–	–	1	2,2	2,2

Отримані результати дослідження також дають підстави стверджувати, що не всі здобувачі обізнані з сучасними фізкультурно-оздоровчими технологіями, так 6,5 % здобувачів та 17,4 % викладачів підтвердили негативні оцінки, тобто відсутність у них професійних компетентностей. У той же час виявлено, що 6,5 % здобувачів мають високий методичний рівень і можуть застосовувати здоров'язбережувальні технології під час проведення уроку з фізичної культури у школі, 37,0 % – мають середній рівень володіння, 39,1 % – низький (табл. 3).

Таблиця 3

Рівень володіння здобувачами знаннями і уміннями щодо застосування здоров'язбережувальних технологій на уроці фізичної культури (n=46, %)

Рівень володіння	Самооцінка		Оцінка викладача		Різниця в %
	Кількість здобувачів	%	Кількість здобувачів	%	
Високий	6	13,0	3	6,5	6,5
Середній	20	43,5	17	37,0	6,5
Низький	17	37,0	18	39,1	2,1
Поганий	3	6,5	8	17,4	10,9

Випускник факультету фізичного виховання і спорту має оволодіти не лише обов'язковими компонентами освітньої програми, а й володіти вміннями зіставляти і поєднувати свої життєві цілі і щоденну роботу, бути здатним формувати свідому мотивацію в учнів до використання засобів фізичної культури і спорту. Високий рівень володіння професійними компетентностями показало 17,3 % здобувачів, середній – 50,0 %, низький – 28,3 %, і лише 4,4 % – не оволоділи професійними компетентностями вчителя фізичної культури на достатньому рівні (табл. 4). У цілому 95,6 % здобувачів готові до роботи у школі вчителем фізичної культури.

Таблиця 4

Рівень володіння здобувачами професійними компетентностями вчителя фізичної культури (n=46, %)

Рівень володіння	Самооцінка		Оцінка викладача		Різниця в %
	Кількість здобувачів	%	Кількість здобувачів	%	
Високий	9	19,6	8	17,3	2,3
Середній	26	56,5	23	50,0	6,5
Низький	11	23,9	13	28,3	4,4
Поганий	–	–	2	4,4	4,4

У цілому методика формування професійних компетентностей у майбутніх учителів фізичної культури з використанням здоров'язбережувальних технологій навчання сприяє позитивному засвоєнню теоретичного матеріалу, активізує інтерес здобувачів до засвоєння навчального плану. Дослідження підтвердили, що теоретичні знання стали основою для активізації свідомості здобувачів і визначили рівень їх потреб до оволодіння професійними компетентностями.

**Висновки.** Аналіз науково-методичної літератури показав, що значним ресурсом сучасної освіти в Україні є вчитель, який володіє теоретичними та практичними навичками щодо створення і використання здоров'язбережувальних технологій навчання. Знання, володіння і застосування здоров'язбережувальних технологій є важливою складовою професійної компетентності сучасного педагога. До педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури відносяться: підвищення мотивації майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної діяльності (усвідомлення майбутніми вчителями вагомості здоров'язбережувальної компетентності для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності); наявність педагогічної взаємодії між викладачем і здобувачами; сприятливе емоційно-комфортне освітнє середовище для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; посилення здоров'язбережувальної компоненти змісту підготовки майбутніх вчителів у закладах вищої освіти тощо. В дослідженні отримана позитивна динаміка формування професійної компетентності (середнього та високого рівнів) завдяки використанню здоров'язбережувальних технологій навчання.

**Перспективи подальших досліджень** спрямовані на удосконалення методики формування професійної компетентності у майбутніх вчителів.

#### Література

1. Арефьев В. Г. Основы теории та методики физического воспитания. К. : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 268 с.
2. Гаркуша С.В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій: теоретико-методичний аспект : [монографія]. Чернівці : Видавець Лозовий В. М., 2014. 392 с.
3. Голенкова Ю.В. Психологічний аналіз специфіки праці вчителя фізичної культури. Теорія та методика фіз. виховання. 2008. № 3. С. 6–9.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
5. Грибан Г. П. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів засобами особистісно-орієнтованого підходу до фізичного виховання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вип. 2. Житомир: Вид-во ФОП Євенок О. О., 2016. С. 18–25.
6. Дудорова Л. Ю. Педагогічні умови формування потреби в здоровому способі життя майбутніх учителів у процесі фізичного виховання : дис. ... канд. пед. наук. Вінниця, 2009. 265 с.
7. Іванова Л.І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2007. 376 с.
8. Кузнецова О.Т. Оздоровчі технології у фізичному вихованні студентів : теорія, методика, практика : монографія. Рівне, 2018. 416 с.
9. Наумчук В.І. Словник-довідник основних термінів і понять з теорії та методики фізичного виховання і спорту. Тернопіль : Видавництво «Підручники і посібники», 2004. 64 с.
10. Носко М.О., Гаркуша С. В., Воеділова О.М., Разумейко Н.С., Багінська О.В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій. Вісник Чернівецького державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Вип. 55. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт: Зб. у 2-х т. Чернівці: ЧДПУ, 2008. 156 с.
11. Присяжнюк С.І. Фізичне виховання: навч. пос. К. : Центр навч. літератури, 2008. 504 с.
12. Химера Н.В. Сутність педагогічної майстерності вчителя зарубіжної літератури. Педагогіка і психологія. 2007. № 3. С. 18–26.

#### References

1. Arefiev VG Fundamenta theoriae ac methodi educationis physicae. K.: NPU Publishing House. MP Dragomanova, 2010. 268 p.
2. Garkusha SV Institutio promptitudinis futurorum specialium educationis physicae ad usum technologiaram salubrium conservandorum: aspectum theoricam et methodologicam: [monographum]. Chernihiv: Publisher Lozovy VM, 2014. 392 p.
3. Golenkova Yu.V. Analysis psychologica specialium operis magisterii physicae. Theoria et methodi educationis physicae. 2008. 3. S. 6–9.
4. Goncharenko SU Dictionarium paedagogicum Ucrainae. K: Lybid, 1997. 376 p.
5. Gryban GP Technologia formationis physicae culturae et sanitatis in alumnis competentis per personalitatem ad educationem physicam accessus ordinatur. Physica Cultura, Ludi et Salus Nationis: Coll. Scientia. lavabit. VIP. 2. Zhytomyr: Published by FOP Yevenok, OO, 2016. P. 18–25.
6. Dudorova L. Yu, Condiciones paedagogicae formationis de necessitate sanae vivendi futurorum magistrorum in processu physicae educationis: dis. cand. ped. Scientia. Vinnytsia, 2009. 265 p.
7. Ivanova LIA Praeparatio futurorum magistrorum culturae physicae ad corporis culturam et valetudinem laborantium cum studentibus in scholis secundariis: dis. Cand. ped. Scientia: 13.00.00. K., 2007. 376 p.
8. Kuznetsova OT Valetudinis technologiae in educatione studiosorum physica: theoria, methodi, praxis: monographus. Rivne, 2018. 416 p.

9. Naumchuk VI Dictionary-relatio libri fundamentalium terminorum et notionum in theoria ac methodo educationis physicae et ludicrae. Ternopil: Librorum et Manuale Publishing Domus, 2004. 64 p.
10. Nosko MO, Garkusha SV, Voedilova OM, Razumeiko NS, Baginskaya OV Aedificans alacritatem futurae physicae educationis magistri ad usum technologiae sanitatis. Nomenclator Taras Shevchenko Chernihiv Civitatis Pedagogicae Universitatis. VIP. 55. Series: Pedagogicae Scientiae. Physica institutio et ludicra: Coll. in 2 volumes Chernihiv: ChDPU, 2008. 156 p.
11. Prisyazhnyuk SI Physica institutio: artem. pos. K.: Центр навч. Literature, 2008. 504 p.
12. Chimaera NV Essentia artes paedagogicae magister est litterarum exterarum. Paedagogia et psychologia. 2007. § 3. S. 18-26.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).10  
УДК 613.16:001.92

Губа А. В.,  
доктор педагогічних наук, професор  
Рубан Л. А.,  
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент  
Внукова Н. В.,  
доктор технічних наук, професор  
Єфіменко П. Б.,  
кандидат педагогічних наук, професор  
Дармофал Е. А.  
кандидат технічних наук, Харківська державна академія фізичної культури

### СУЧАСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В РЕАБІЛІТАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні наш світ стикається з безпрецедентними проблемами – масовою втратою біорізноманіття, глобальними пандеміями, військовими діями із наслідками у вигляді різкого падіння якості фізичного та психічного стану людей. Стало очевидною необхідність трансформації освіти для підготовки сучасного людства до викликів, з якими ми стикаємося. Управління розвитком системи забезпечення реабілітаційними послугами від наявності освітніх програм до реабілітаційних центрів – це одне із довгострокових завдань сучасної системи, як охорони здоров'я, так і освіти; від підготовки кваліфікованих кадрів до розвитку структури забезпечення зазначеними видами реабілітаційних послуг. Актуальність проблеми управління реабілітаційною діяльністю та необхідність трансформації сфери освіти в галузі реабілітації вийшла практично на перший план поряд зі стратегічними питаннями безпеки та ресурсного забезпечення держави. Фізкультурно-спортивна реабілітація в умовах надзвичайних ситуацій – ще один із перспективних напрямів розвитку в освітніх програмах для підготовки фахівців з фізичної реабілітації. На теперішній час в державі розроблено та функціонує низка нормативних актів, які регламентують сферу освітньої та професійної діяльності за цим напрямом.

**Ключові слова:** освіта, фізкультурно-спортивна реабілітація.

**Guba A., Ruban L., Vnukova N., Yefimenko P., Darmofal E. Modern transformation of education and innovative approaches of governance organization in rehabilitation activity.** Today our world faces unprecedented problems - climate change, violence and hatred ideology, mass loss of biodiversity, new conflicts and risk of global pandemics, military actions with consequences in the form of a sharp decline in the quality of physical and mental condition of people. The need for educational transformations to prepare modern people for the challenges we face become obvious. Managing the development of the system of providing rehabilitation services from the availability of educational programs to rehabilitation centers is one of the long-term tasks of the modern system, both health care and education; from training the qualified personnel to developing the structure of providing these types of rehabilitation services. Physical culture and sports rehabilitation is an integral part of the general coverage of health services, along with the provision of educational services in this area, health restoration, disease prevention and palliative care. Urgency of the problem of rehabilitation management and the need for transformations in the field of education in rehabilitation area came to the fore almost along with the strategic issues of security and resource provision of the state. Physical culture and sports rehabilitation in emergency situations is another promising area of development in educational programs to train specialists in physical rehabilitation. Transformation of educational process and professional space on physical rehabilitation issues due to the rehabilitation community of Ukraine and the world in modern conditions is consistently reflected in the regulatory documents. Nowadays the state has developed and operates a number of regulations governing the field of educational and professional activities in this area.

**Key words:** education, physical culture and sports rehabilitation.

**Постановка проблеми.** 26 лютого 2021 року Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ), (від англ. World Health Organization (WHO) — спеціалізована установа Організації об'єднаних націй, яка опікується проблемами охорони здоров'я у світовому масштабі) запустила Систему реабілітаційних компетенцій (RCF). Рамки компетенцій - це ключовий механізм, що забезпечує відповідність знань, навичок та поведінки персоналу до потреб населення, і важливий інструмент у зміцненні кадрового потенціалу фахівців з фізичної реабілітації. Під час проведення, починаючи з 29